

Kehitysvammaisten
Tukiliitto ry

Toimintasuunnitelma 2026

Ehdotus liittokokoukselle 24.5.2025

Sisällys

Johdanto	1
Muutosten keskellä kohti tulevaisuutta.....	1
Toiminnan kehittämisen keskeiset painoalueet vuonna 2026.....	2
Vaikuttamistoiminta	4
Oikeuksien valvonta.....	4
Malike-toiminta.....	4
Harvinaiskeskus Norio	6
Tietoa ja tukea harvinaisiin ja perinnöllisiin sairauksiin.....	6
Erityisperhetyötä INCL-perheille ja vastaaville diagnosoiryhmille.....	7
Perhekursseja harvinaissairaiden lasten ja nuorten perheille.....	8
Kansalaistoiminta	9
Yhdistysten tuki.....	9
Koulutus- ja kokemustoiminta.....	9
Perheille suunnattu toiminta.....	9
Aikuisille suunnattu toiminta.....	9
Elämä omaksi ESR+ -hankkeet (2023–2026).....	10
Pohjois-Suomen Elämä omaksi -jatko-hanke 2023–2026, 1.–30.6.2026.....	10
Itä-Suomen Työelämä omaksi -hanke 2024–2026.....	11
Kaakkois-Suomen Elämä omaksi -hanke 2024–2026.....	11
Viestinnän erityistehtävät	12
Talous ja muutokset	13
Talouden näkymät.....	13
Talouden suunnittelu ja talousarvio 2026.....	13

Johdanto

Muutosten keskellä kohti tulevaisuutta

Toimintasuunnitelma vuodelle 2026 on valmisteltu toteuttamaan Kehitysvammaisten Tukiliiton strategiaa 2023–2026.

Visiomme on, että Kehitysvammaisten Tukiliitto on vahva vaikuttaja, joka edistää kehitysvamman tai muun syyn vuoksi apua ja tukea tarvitsevien ihmisten osallisuutta ja oikeuksia sekä heidän ja heidän perheidensä ja läheistensä palveluiden toteutumista. Olemme uudistuva ja saavutettava kansalaisjärjestö. Kutsumme mukaan myös uusia toimijoita ja ryhmiä.

Tärkeimmät tavoitteet vuosille 2023–2026 on muotoiltu strategiassa seuraavasti:

1. Tukiliitto on vahva yhteiskunnallinen vaikuttaja ja oikeuksien edistäjä.
2. Kehitysvammaiset ihmiset saavat tuen toimijuutensa ja moninaisten rooliensa toteutumiseen yhteiskunnassa ja Tukiliiton toiminnassa.
3. Perheillä ja lähi-ihmisillä on keinot ja osaamista tukea kehitysvammaisen henkilön päätöksiä, itsenäistä elämää, toimijuutta ja merkityksellisiä vuorovaikutussuhteita.
4. Vapaaehto- ja vertaistoiminnan sekä kokemusasiantuntijuuden muodot toimivat ja monipuolistuvat. Ne tarjoavat mielekkäitä tehtäviä myös apua ja tukea tarvitseville ihmisille.
5. Liiton vahva tuki auttaa jäsenyhdistyksiä uudistamaan paikallista ja alueellista vaikuttamista ja kansalaistoimintaa.

Vuonna 2023 laadimme uudet kehitysohjelmat, jotka täydentävät strategiaa. Kehitysohjelmilla edistämme vision ja tavoitteiden toteuttamista.

Kehitysohjelmat:

Kansalaistoiminnan kehitysohjelma

Tuemme jäsenyhdistyksiämme paikallisen ja alueellisen toiminnan kehittämisessä ja rakenteen luomisessa toimintaympäristön muuttuessa:

1. Koulutamme ja ohjaamme alueellisten toimijoiden muodostamia vaikuttamistyöryhmiä niiden tavoitteissa vaikuttaa sosiaali- ja terveystalouden saatavuuteen ja laatuun hyvinvointialueilla.
2. Muodostamme paikallisia, alueellisia tai virtuaalisia kohtaamispaikkoja kehitysvammaisille nuorille ja aikuisille yhdessä jäsenyhdistystemme kanssa. Ohjamme toiminnan kehittymistä osallistavaksi ja kehitysvammaisten henkilöiden toimijuutta tukeväksi sekä edistämme tarvittavien työntekijäresurssien hankkimista.
3. Kehitämme kehitysvammaisten henkilöiden kokemustoimijuutta ja tuettua vapaaehtoistoimintaa sekä valtakunnallisena toimintana että yhdessä kohtaamispaikkoja toteuttavien jäsenyhdistysten kanssa.
4. Tuemme jäsenyhdistyksiä niiden toiveiden mukaisesti suunnitelmallisiin yhdistymisiin ja muodostamaan suurempia alueellisia yhdistyksiä niin, että toiminnan on mahdollista aktivoitua. Koulutamme ja ohjaamme jäsenyhdistyksiä yhdistyshallinnon ja uusien nykytilanteessa paremmin palvelevien toimintamuotojen kehittämisessä.

Vaikuttamistyön ja -viestinnän kehitysohjelma

Jäntevöitämme valtakunnallista vaikuttamista sekä vaikuttamisviestintää, jotta vaikuttamistyötä tehdään käytössä

olevilla resursseilla mahdollisimman tehokkaasti ja tuloksellisesti.

1. Valitsemme vaikuttamistyön ja -viestinnän kärjet.
2. Parannamme poliittiseen päätöksentekoon ja päättäjiin vaikuttamista lisäämällä toiminnan suunnitelmallisuutta ja ottamalla huomioon päätöksenteon syklit. Solmimme henkilökohtaisia kontakteja keskeisiin päättäjiin ja tapaamme heitä säännöllisesti.
3. Kehitämme edelleen kehitysvammajärjestöjen yhteistä vaikuttamistyötä.
4. Lisäämme vaikuttamisviestinnän suunnitelmallisuutta ja teemme 1–2 keskustelunavausta vuosittain ajankohtaisista aiheista.

Varainhankinnan kehitysohjelma

Kehitämme varainhankintaa suunnitelmallisesti lisätäksemme toiminnan rahoitusta ja muita resursseja.

1. Ihan aluksi luomme edellytykset varainhankinnalle: järjestämme pysyvän työpanoksen. Varainhankinnan aktivoimiseksi varaamme 50 000 euroa 1.1.2024 alkaen kahden vuoden määräajaksi. Kehitämme varainhankinnan laskentaa, seurantaa ja taloushallintoa ja laitamme hallinnon prosessit kuntoon mahdollistamaan kasvun.
2. Keskitymme rahankeräyksiin eli rahankeräyslupan alaiseen toimintaan sekä yritys yhteistyöhön. Otamme tavoitteeksi kasvattaa keräystuottoja merkittävästi joka vuosi.
3. Varainhankinnalle asetetaan vuosittainen euromääräinen tavoite.
4. Tulevaisuudessa tuemme myös jäsenyhdistysten varainhankinnan kehittämistä.

Osaamisen ja asiantuntijatyön kehitysohjelma

Kehitämme osaamista Tukiliitossa organisaation tasolla, tehtävä- tai toimintokohtaisella tasolla ja työntekijöiden henkilökohtaista osaamista ja uraa tukemalla.

1. Kartoitamme, millaista osaamista strategian näkökulmasta organisaatiossa tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa.
2. Kehitämme osaamisen johtamista ja laadimme osaamisen kehittämisen suunnitelman osana työyhteisön kehittämissuunnitelmaa strategiakaudelle / sen yli.
3. Kehitämme liittohallituksen työskentelyä ja johtoryhmän ja liittohallituksen yhteistyötä. Kartoitamme liittohallituksen osaamistarpeet ja vahvuudet hallitustyöskentelyn vahvistamiseksi.

Toiminnan kehittämisen keskeiset painoalueet vuonna 2026

Tulevaisuuden suunnittelusta on tullut hetkellisesti haastavampaa kuin aikoihin, johtuen erityisesti sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustustoiminnan vielä avoimesta tulevaisuudesta, mutta myös esimerkiksi hyvinvointialueiden taloudellisista ja toiminnallisista haasteista ja vammaispalvelulain uudistumisesta. Samalla kun toiminnan taloudelliset edellytykset heikentyvät ainakin hetkellisesti mutta mahdollisesti pysyvästi, tukea tarvitsevien ihmisten ja heidän läheistensä ja jäsenyhdistystemme tarpeet ovat muutoksessa.

Kun tulevaisuuden suunnittelua tehdään epävarmuuden oloissa, on entistä tärkeämpää kirkastaa se, mikä on

perustehtävämme ja mikä on toimintamme ydintä. Tätä teemme yhdessä jäsentemme, liittohallituksen, osaavan henkilöstön ja yhteistyökumppaniemme kanssa. Voimien yhdistäminen muiden kanssa on oleellista ja jopa välttämätöntä. Päivitämme omaa strategiaamme ja kehitämme liittoa ja sen toimintaa toteuttamaan strategiaa tuloksellisesti tulevaisuudessakin. Epävarmuudessa ja muutoksissa piilee myös mahdollisuuksia, kun niitä haluaa nähdä. Ja me Tukiliitossa haluamme!

Vuonna 2026 tuemme toiminnallamme läpileikkaavasti kehitysvammaisten aikuisten osallisuutta ja toimijuutta. Uudistuneessa vammaislainsäädännössä keskeinen lähtökohta on vammaisten henkilöiden osallisuus. Jatkamme erityisesti vahvalla verkostotyöllä vaikuttamista siihen, että kehitysvammaiset ihmiset ja heidän perheensä saavat tarvitsemansa palvelut.

Jäsenyhdistysten tuessa painotamme alueellisen vaikuttamistoiminnan ja yhdistysten yhdistymisten tukemista.

Harvinaistoiminnassa keskitytään vuonna 2026 vanhemmuuden ja parisuhteen tukemiseen. Teemoja nostetaan esiin eri toiminnoissa kuten vaikuttamisessa, verkkoluennoilla ja vertaistoiminnassa.

Jatkamme Elämä omaksi ESR+ -hankkeilla laajenevaa alueellista työtä yksinäisyyden vähentämiseksi, osallisuuden edistämiseksi ja kokemustoimijuuden kehittämiseksi. Vuonna 2026 käynnissä on kolme hanketta Pohjois-, Itä- ja Kaakkois-Suomessa.

Viestinnässä painottuu jäsenistön tarve saada palveluita ja tukea koskevaa hyödyllistä tietoa, vertaisuutta sekä tietoa valtakunnallisesta ja paikallisesta toiminnasta, sekä välineitä omien oikeuksiensa puolustamiseen. Teemme tukea tarvitsevien ihmisten ja heidän läheistensä todellisuutta näkyväksi ja nostamme julkiseen keskusteluun vaatimusta siitä, että hyvinvointialueet

soveltavat uutta lainsäädäntöä lain tarkoituksen mukaisella tavalla.

Varainhankinta vakautuu investointivaiheesta kohti ennustettavaa tulonlähdettä.

Varaudumme vähenevään rahoitukseen ja pieneviin valtionavustuksiin: arvioimme ja priorisoimme nykyistä toimintaa ja teemme siten tulevaisuuden suunnittelua. Liitto on aiemmin päättänyt lakkauttaa yhdenvertaisen kaveritoiminnan ja huuli- ja suulakihalkiokurssitoiminnan. Näitä toimintoja emme jatka vuonna 2026. Myös muiden toimintojen osalta saatamme joutua tekemään rajaamista. Samalla teemme uusia aloitteita esimerkiksi ESR+ -hankkeiden muodossa ja tulevaisuudessa myös omarahoitteisesti. Pyrimme turvaamaan perustoiminnan jatkuvuuden.

Selvitämme mahdollisuuksia syvenevään yhteistyön muiden järjestöjen kanssa toiminnan toteuttamiseksi ja talouden tasapainottamiseksi.

Vaikuttamistoiminta

Oikeuksien valvonta

Tavoitteet

Kehitysvammaiset ja vastaavaa tukea tarvitsevat ihmiset perheineen sekä alan työntekijät saavat lisää tietoa YK:n vammaissopimuksesta, esimerkiksi 19 artiklan mukaisista palveluista kuten asumisesta, tuetusta päätöksenteosta ja vapaa-ajan avusta sekä vammaisten lasten ja heidän perheidensä oikeuksista.

Lakineuvontaan yhteyttä ottavat ja kotisivuillamme vierailevat sekä oppaitamme hyödyntävät kehitysvammaiset ihmiset, heidän läheisensä ja alan ammattilaiset saavat ajankohtaisen ja laadukkaan juridiseen osaamiseen ja käytännön arjen tuntemukseen perustuvan tiedon ja yksilöllisen neuvonnan.

Lainsäädännössä, erityisesti vammaispalvelulain toimeenpanossa, vahvistetaan kehitysvammaisten ihmisten osallisuutta ja itsemääräämisoikeutta, huomioidaan heidän vaativatkin erityistarpeensa sekä turvataan oikeus tarvittavaan apuun ja tukeen.

Toiminnan sisältö ja toteutus

- Viestimme eri kanavissa, neuvomme sekä koulutamme kehitysvammaisia ihmisiä läheisineen ja kehitysvamma-alan ammattilaisia YK:n vammaissopimuksen mukaisista oikeuksista sekä uuden vammaispalvelulain toimeenpanosta. Vaikutamme erityisesti henkilökohtaisen avun ja erityisen osallisuuden tuen, tuetun päätöksenteon sekä asumisen, mukaan lukien lasten asumisen tuen palveluiden kehitykseen.

- Jatkamme verkkosivujemme täydentämistä ja muidenmateriaaliemme päivittämistä keskittyen uuteen vammaispalvelulakiin ja sen soveltamiskäytäntöihin.
- Edistämme kehitysvammaisten ihmisten tarpeiden huomioimista esimerkiksi hyvinvointialueiden toiminnassa sekä itsemääräämisoikeutta koskevan lainsäädännön soveltamisessa ja oppimisen ja opiskelun tuen uudistamisen toimeenpanossa.
- Järjestämme yksin ja yhdessä kumppanien kanssa webinaari- tai hybridimuotoisia koulutuksia keskeisistä lakiasioista (3–5 kpl). Teemme koulutuksiin liittyvää yhteistyötä lisäksi esimerkiksi kuntien tai hyvinvointialueiden vammaisneuvostojen kanssa.
- Pidämme kehitysvammaisten ihmisten ja heidän perheidensä oikeuksiin ja palveluihin liittyviä puheenvuoroja yhteistyökumppaneiden tilaisuuksissa.
- Jatkamme erityistä osallisuuden tukea ja tuettua päätöksentekoa kehittävän osallisuuden tuen verkoston toimintaa.

Suunnitellut resurssit: 3 henkilötyövuotta / 2 x juristi, vammaispalveluiden asiantuntija.

Malike-toiminta

Tavoitteet

Vaikeasti vammaisten lasten ja aikuisten sekä heidän perheidensä ja lähi-ihmistensä yhteiset kokemukset ja osallistumisen mahdollisuudet toimintavälineiden avulla lisääntyvät. Lisääntyvä tieto toimintavälineiden saatavuudesta parantaa ihmisten mahdollisuuksia saada niitä käyttöönsä. Ymmärrys lähi-ihmisten

merkityksestä vaikeasti vammaisten lasten ja aikuisten osallisuuden tukemisessa lisääntyy. Vaikeasti vammaisten lasten ja aikuisten kokemukset, oikeudet ja palveluiden tarve osallistumisen mahdollisuuksista toimintavälineiden avulla tulevat näkyviin kannustavin esimerkein.

Toiminnan sisältö ja toteutus

- Lisäämme osallistumisen mahdollisuuksia vaikeasti vammaisille lapsille ja aikuisille, jotka tarvitsevat toimintavälineen ja toisen ihmisen apua voidakseen osallistua ja liikkua.
- Edistämme yhdenvertaisuutta vaikuttamalla vaikeasti vammaisten lasten ja aikuisten osallistumisen sekä toimijuuden toteutumiseen toimintavälineiden avulla ihmisten arjessa, varhaiskasvatuksessa, koulussa ja päivätoiminnassa.
- Annamme neuvontaa toimintavälineiden hankintaan liittyvissä asioissa.
- Vaikutamme kuntiin ja paikallisiin toimijoihin yhteistyössä Tukiliiton paikallisyhdistysten kanssa, jotta toimintavälineitä hankitaan alueille.
- Teemme yhteistyötä paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa osallistumisen edistämiseksi.
- Tuotamme tietoa ja vaikutamme osallisuutta edistäviin asioihin, esimerkiksi toimintavälineiden saatavuuteen.
- Osallistumme julkiseen keskusteluun toimintavälineiden saatavuuteen koskevista aiheista.
- Järjestämme toimintavälinekoulutusta osallistumisen, toimijuuden ja osallisuuden näkökulmasta.
- Järjestämme toiminnallisia kursseja perheille.
- Järjestämme Yhdessä-teemapäiviä aikuisille.
- Järjestämme toimintavälineiden kokeilutapahtumia.

- Järjestämme toimintavälineiden kertaluonteista kokeilua uuden toiminnan kokeiluun tai ennen oman välineen hankintaa.
- Järjestämme virtuaalisia Yhdenvertaisuutta toimintavälineillä - verkkotapahtumia.
- Järjestämme vaikuttamiskampanjoita sosiaalisessa mediassa.

Suunnitellut resurssit: 7 henkilötyövuotta / Johtava asiantuntija, 4 x suunnittelija, toimintavälineeneuvoja, toimintavälineohjaaja.

Harvinaiskeskus Norio

Harvinaiskeskus Norio on harvinaisten, perimästä johtuvien sairauksien ja perinnöllisyyden asiantuntija. Ydinkohderyhmäämme ovat perheet, joissa lapsella on harvinainen diagnoosi tai epäily harvinaisesta diagnoosista, johon liittyy kehitysvamma tai vastaavaa tuen tarvetta. Keskiössä ovat lapsena harvinaisen diagnoosin saaneet ja heidän perheensä, erityisesti vanhemmat ja sisarukset sekä isovanhemmat. Palvelemme monipuolisesti perheitä ja myös heitä kohtaavia ammattilaisia. Tuotamme tietoa, olemme rinnalla kulkijoita ja mahdollistamme kohtaamisen paikkoja sekä vertaistukea. Tehtäviimme kuuluu myös edistää tietoisuutta ja ymmärrystä harvinaisista sairauksista ja perinnöllisyydestä ja olla mukana työryhmissä ja verkostoissa vaikuttamassa harvinaissairaiden sekä heidän perheidensä aseman vahvistumiseen ja oikeuksien toteutumiseen.

Vuonna 2026 nostamme vanhemmuuden ja parisuhteen tukemisen keskiöön. Lapsen sairaus tai vamma lisää tutkitusti eronneisuusriskiä perheissä ja vaatii huomiota vanhempien keskinäisten välien tukemiseen. Järjestämme verkkoluentoja vanhemmuuden ja parisuhteen tukemisesta ja myös vanhempien oman viikonlopputapaamisen, jossa vanhempien on mahdollista jakaa kokemuksia muiden, samankaltaisessa tilanteessa olevien vanhempien kanssa ja saada lisää voimavaroja arkeen.

Tietoa ja tukea harvinaisiin ja perinnöllisiin sairauksiin

Tavoitteet

Tavoitteinamme on, että tieto ja ymmärrys harvinaisista, perimästä johtuvista sairauksista ja harvinaissairauksien perinnöllisyydestä lisääntyy niin perheillä kuin ammattilaisilla. Perheiden, joissa lapsella on harvinainen, perimästä johtuva sairaus, voimavarat pysyvät yllä ja vahvistuvat. Perheiden verkostot vahvistuvat ja harvinaisuuteen liittyvä yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden kokemus vähenee. Vanhempien, joiden lapsella on harvinainen sairaus, kyky tukea lasta pysyy yllä ja vahvistuu. Harvinaissairaita ja heidän perheitään kohtaavien ammattilaisten ymmärrys harvinaissairauksien vaikutuksista itse sairastavien ja heidän läheistensä elämään lisääntyy ja osaaminen koko perheen tukemiseksi vahvistuu. Harvinaista, perimästä johtuvaa sairautta sairastavien lasten ja heidän perheidensä asema ja osallisuus heitä koskevassa sosiaali- ja terveydenhuollossa ja päätöksenteossa vahvistuu.

Toiminnan sisältö ja toteutus

- Mahdollistamme vertaistukea ja kohtaamisia perheille, joissa lapsella on harvinainen, perimästä johtuva sairaus tai oireyhtymä, lapsensa menettäneille, vanhemmille, sisaruksille ja isovanhemmille. Järjestämme vertaistapaamisia 1–2 vrk:n lähitapaamisina ja verkossa sekä alueellisia vertaisiltoja ja perhepäiviä.
- Ylläpidämme harvinaissairauksien vertaistukirekisteriä, johon perheet voivat itse liittyä vertaistuen etsijöiksi tai antajiksi. Välitämme näin vertaiskontakteja, joiden löytäminen muuten on usein vaikeaa.

- Tuemme harvinaisten kehitysvammaoireyhtymien ympärille syntyneitä yhdistyksiä, verkostoja ja ryhmiä ja kehitämme vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksia toiminnassamme.
- Tuemme vanhemmuutta ja parisuhdetta järjestämällä voimavarakeskeisen verkkoryhmän, verkkoluentoja ja vain vanhemmille suunnatun vertaistapaamisen.
- Tarjoamme matalan kynnyksen keskustelutukea ja neuvontaa harvinaisuuteen ja perinnöllisyyteen liittyvissä kysymyksissä puhelimitse, sähköpostitse ja etävastaanotolla.
- Järjestämme vasta diagnoosin saaneiden lasten vanhemmille verkkokeskustelun neljästi vuodessa ja ammatillisesti ohjatun No mitäs nyt -ryhmän kaksi kertaa vuoden aikana.
- Tuotamme, ylläpidämme ja päivitämme harvinaissairauksiin ja perinnöllisyyteen liittyvää tietoa verkossa ja painetuissa julkaisuissa.
- Tuotamme kokemustietoa yhdessä harvinaissairaiden ja diagnoosikohtaisten verkostojen kanssa.
- Viestimme sosiaalisessa mediassa harvinaisuuteen ja/tai perimään liittyviä yksityiskohtia ja ilmiöitä helposti ymmärrettävällä tavalla.
- Järjestämme kaikille avoimia seminaareja ja verkkoluentoja ajankohtaisista, harvinaisiin sairauksiin ja perinnöllisyyteen liittyvistä teemoista.
- Osallistumme harvinaissairauksiin liittyviin verkostoihin ja työryhmiin niin kansallisesti kuin kansainvälisesti ja vaikutamme niissä harvinaissairaiden asemaan. Vaikutamme lisäksi osaltamme siihen, että harvinaissairauksien kansallisen strategian tavoitteet edistyvät.
- Toimimme kumppanina kansallisessa ERN ITHACA -osaamisverkostossa.

Suunnitellut resurssit: STEA:n kohdennetulla avustuksella AK6480 toiminnan henkilöstöresurssi on noin 6 henkilötyövuotta.

Erityisperhetyötä INCL-perheille ja vastaaville diagnoosiryhmille

Tavoitteet

Erityisperhetyö tukee kokonaisvaltaisesti perheitä, joissa lapsella on harvinainen, etenevä ja varhaiseen kuolemaan johtava sairaus. Toiminnan tavoitteena on pitää yllä ja vahvistaa perheen selviytymistä ja toimintakykyisyyttä arjessa sekä lisätä koko perhepiirin (vanhempien, sisarusten ja isovanhempien) voimavaroja lapsen sairauden eri vaiheissa ja kuoleman jälkeen. Perheiden lähiverkostot ja lähipalvelujen tarjoajat pystyvät toimimaan paremmin perheiden tukena. Perheiden, joissa lapsella on etenevä, varhaiseen kuolemaan johtava sairaus, asema ja osallisuus palvelujen ja etuuksien järjestämisessä vahvistuu.

Toiminnan sisältö ja toteutus

- Perhetyöntekijä tapaa perheitä heidän omissa ympäristöissään ja heidän tarpeidensa mukaan. Perhetyön asiakkaana on kerrallaan noin 80 perhettä.
- Olemme tukena ja jaamme tietoa lapsen sukulaisille ja muulle lähipiirille sekä ammattilaisille varhaiskasvatukseen, kouluun ja muihin lähipalveluihin perheiden saaman tuen parantamiseksi.
- Tarjoamme ammatillista työnohjausta perheiden parissa työskenteleville ammattilaisille.
- Järjestämme viisi vertaistapaamista asiakasperheille: kolme alueellista vertaistapaamista, isovanhempien tapaaminen ja sisarusten tapaaminen. Lapsensa jo menettäneiden tapaaminen järjestetään joka toinen vuosi ja pidetään jälleen vuonna 2027.

- Erityisperhetyöntekijä toimii palvelu- ja hoidonohjauksen asiantuntijana ja vaikuttaa perheiden asemaan esimerkiksi laatimalla lausuntoja perhetilanteesta ja tarjoamalla työnohjauksellista konsultointia viranomaisille ja lähipalvelujen työntekijöille.

Suunnitellut resurssit: STEA:n kohdennetulla avustuksella AK6482 toiminnan henkilöstöresurssi on 1 henkilötyövuosi.

Perhekursseja harvinaissairaiden lasten ja nuorten perheille

Kurssitoiminta uudistuu vuonna 2026. Harvinaiskeskus Norio luopuu halkiokurssitoiminnan järjestämisestä. Kohderyhmänä perheet, joissa lapsella tai nuorella on huuli- ja/tai suulakihalkio, ei vastaa Harvinaiskeskus Norion eikä Tukiliiton ydinkohderyhmää, koska halkioihin ei joitakin harvinaisia oireyhtymiä lukuun ottamatta useinkaan liity kehitysvammaa tai vastaavaa tuen tarvetta. Näin ollen kurssitoiminnasta jää pois kolme perheiden halkiokurssia ja nuorten halkiokurssi. Tätä vastaamaan haetaan vuodelle 2026 lisää kurssitoimintaa Harvinaiskeskus Norion ydinkohderyhmälle harvinaista, perimästä johtuvaa sairautta sairastavien lasten ja nuorten perheille. Kurssitoiminnan jatko ja laajuus on STEA:n päätöksen varassa ja muotoutuu sen mukaan.

Tavoitteet

Kurssien tavoitteena on lisätä harvinaissairaiden lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä tietoa ja ymmärrystä harvinaisesta sairaudesta osana elämää ja eri elämänvaiheissa. Lisäksi kurssin

tavoitteena on vahvistaa harvinaissairaiden lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä voimavaroja ja verkostoja.

Toiminnan sisältö ja toteutus

- Järjestämme kolme "Tukea harvinaiseen murrosikään"-kurssia perheille, joissa on 12–18-vuotias lapsi, jolla on harvinainen sairaus.
- Järjestämme yhden kurssin hiljattain harvinaisen diagnoosin saaneiden lasten perheille.
- Järjestämme kaksi teemallista kurssia alle kouluikäisten ja alakouluikäisten harvinaissairaiden lasten perheille.

Suunnitellut resurssit: STEA:n kohdennetulla avustuksella AK6483 toiminnan henkilöstöresurssi on noin 0,8 henkilötyövuotta.

Kansalaistoiminta

Yhdistysten tuki

Tavoitteet

Tukiliitto tukee jäsenyhdistyksiään ja jäseniä tarjoamalla neuvontaa ja ohjausta, koulutuksia ja taloudellista tukea. Vuonna 2026 liiton tuki painottuu alueelliseen vaikuttamistoimintaan ja yhdistysten yhdistymisten tukemiseen.

Toiminnan sisältö ja toteutus

- Tuotamme neuvontaa, verkkokoulutuksia ja -kurseja vammaisten henkilöiden ja perheiden vammaispalveluista.
- Tuemme alueellista vaikuttamistoimintaa ja vaikuttamistyöryhmien työtä.
- Tuemme jäsenyhdistysten yhdistymisprosesseja ja toiminnan kehittämistä.
- Jaamme jäsenyhdistyksille toimintarahaa STEA:n kohdennetusta avustuksesta.
- Toteutamme keskitetyn jäsenrekisteri- ja jäsenmaksupalvelun joustavasti ja taloudellisesti.

Suunnitellut resurssit: STEA:n avustus Ay1 3–4 henkilötyövuotta, jäsenyhdistyksille jaettava STEA:n Ak 16 -avustus 70 000 €.

Koulutus- ja kokemustoiminta

Perheille suunnattu toiminta

Tavoitteet

Koulustuominnalla tarjotaan ajankohtaista tietoa ja tukea sekä perheille että perheiden

kanssa työskenteleville ammattilaisille.

Vuoden 2026 toiminnassa korostuu vanhempien tuki nuoren murrosiässä ja itsenäistyessä sekä tilanteissa, joissa perhe kuormittuu. Yhteistyö hyvinvointialueiden ja kumppanijärjestöjen kanssa tiivistyy edelleen. Olemme hakeneet ESR+ -rahoitusta 1.10.2025–30.9.2027 valtakunnallisesta teemasta ”Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittäminen ja hyvinvoinnin edistäminen kohti yhdenvertaisuutta”.

Toiminnan sisältö ja toteutus

- Tuotamme Hetki-ryhmiä vanhemmille, jotka kokevat lapsen tai nuoren haastavan käyttäytymisen kuormittavan perheen hyvinvointia.
- Tuotamme materiaalia ja verkkokurseja vasta diagnoosin saaneille sekä murrosikäisten ja itsenäistymässä olevien kehitysvammaisten lasten ja nuorten vanhemmille.
- Järjestämme koulutus- ja keskustelutilaisuuksia ja viestimme perheille suunnatusta tuesta, palveluista ja muista ajankohtaisista aiheista.
- Nostamme esiin erityistä sisaruutta eri toimintamuodoissa.
- Koulutamme kehitysvammaisten lasten ja nuorten vanhempia kokemus- ja vertaistoimijoiksi.
- Teemme tiivistä yhteistyötä muiden alan järjestöjen kanssa ja nostamme esille perheiden tarpeita ja kokemuksia julkiseen keskusteluun.

Suunnitellut resurssit: STEA:n Ak 4 avustus 1 henkilötyövuosi.

Aikuisille suunnattu toiminta

Tavoitteet

Aikuisille kehitysvammaisille suunnatun toiminnan tavoitteena on tukea kehitysvammaisten nuorten ja aikuisten osallisuutta ja toimijuutta. Vuoden 2025 toiminnassa korostuu ajankohtaisten lyhytkoulutusten lisäksi jäsenyhteisöjen tukeminen kokemustoimijuuden ja kohtaamispaikkojen vakiinnuttamiseksi.

Toiminnan sisältö ja toteutus

- Tuotamme kehitysvammaisille ihmisille kokemustoimintaa tukevaa perus- ja jatkokoulutusta.
- Ylläpidämme valtakunnallista kokemustoimijaverkosta, välitämme kokemustoimijatehtäviä ja tuotamme säännöllistä tukea verkoston toimijoille.
- Kokoamme ja nostamme esille kehitysvammaisten henkilöiden tarpeita ja kokemuksia julkiseen keskusteluun yhdessä kokemustoimijoiden kanssa.
- Tuotamme mielen hyvinvointia tukevia koulutuksia verkossa ja paikallisesti.
- Toteutamme kehitysvammaisille ihmisille ja heidän ryhmilleen saavutettavia ja selkokieliä lyhytkoulutuksia teemoista, jotka suunnitellaan yhdessä kokemustoimijoiden kanssa.

Suunnitellut resurssit: STEA:n Ak 4 avustus 1 henkilötyövuosi.

Elämä omaksi ESR+ -hankkeet (2023–2026)

Hankkeiden kohderyhmänä ovat kehitysvammaiset tai samankaltaista tukea tarvitsevat nuoret ja aikuiset, hyödynsaajina myös yhdistystoimijat, kehitysvamma-alan ammattilaiset ja koulutus- ja työelämätahot. Hankkeilla tavoitellaan yksinäisyyden vähenemistä sekä osallisuuden ja yhdenvertaisuuden lisääntymistä. Kehitysvammaisilta henkilöiltä puuttuu osaamista ja taitoja sekä opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia liittyä

yhteiskuntaan. Hankkeiden toiminta-ajatuksena on vammaisten henkilöiden osallistuminen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Hankekokonaisuus muodostuu kolmesta hankkeesta, joille on rahoitus ”ESR+ Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 Eryistavoitteesta 4.3. Yhdenvertaiseen osallisuuteen”. Kukin hanke toimii kolmella hankealueella, yhteensä yhdeksässä maakunnassa. Hankkeiden toiminnan tarkoitus on käynnistää ja jatkaa jo syntyneitä paikallisia ja virtuaalisia kohtaamispaikkoja yhdessä jäsenyhdistysten kanssa. Hankkeissa toteutetaan lyhytkoulutuksia kehitysvammaisille nuorille ja aikuisille yhteiskunnallisista ja työelämävalmiuksia lisäävistä taidoista. Alueellinen kokemustoimijuus on keskeisessä osassa osallisuuden tukemista. Hankkeet toteuttavat toimintaa yhteistyössä muiden järjestötoimijoiden, julkisen sektorin koulutustoiminnan ja palveluiden tuottajien kanssa.

Pohjois-Suomen Elämä omaksi -jatkohanke 2023–2026, 1.–30.6.2026

- Toiminta-alueena Pohjois-Pohjanmaa, Lappi ja Kainuu.
- Kohtaa mut -kahviloita toteutetaan vuoden aikana 8 paikkakunnalla 24 kappaletta.
- Verkkokahviloita toteutetaan kaksi kertaa kuukaudessa.
- Yksi työelämäosallisuuden lyhytkoulutuksen kokonaisuus.
- Kokemustoimijaverkoston kokoontumisia kolme sekä muutamia alueellisia kokemustoimijatehtäviä.
- Toiminnan jatkosuunnittelu yhteistyökumppaneiden kanssa.
- Hanke päättyy kesäkuussa 2026.

Suunnitellut resurssit: noin 4 henkilötyövuotta. ESR+ rahoitus 80 % ja STEA-rahoitus 20 %.

Itä-Suomen Työelämä omaksi -hanke 2024–2026

Suunnitellut resurssit: noin 4 henkilötyövuotta. ESR+ rahoitus 80 % ja STEA-rahoitus 20 %.

- Toiminta-alueena Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala.
- Kohtaa mut -kahviloita toteutetaan vuoden aikana 5–7 paikkakunnalla noin 30 kappaletta.
- Verkkokahviloita toteutetaan kaksi kertaa kuukaudessa iltaisin.
- Kehitetään ja tuotetaan työelämäosallisuutta lisäävää koulutusta ja tietoisuuksia kehitysvammaisille ja heidän parissaan työskenteleville ammattilaisille ja yrittäjille. Koulutuksiin voidaan osallistua myös muista hankkeista.
- Osallistutaan pienryhminä Pohjois-Suomen Elämä omaksi -hankkeen tuottamiin lyhytkoulutuksiin.
- Osallistutaan kokemustoimijakoulutukseen pienryhminä ja toteutetaan Itä-Suomen kokemustoimijaverkoston toimintaa.

Suunnitellut resurssit: noin 4 henkilötyövuotta. ESR+ rahoitus 80 % ja STEA-rahoitus 20 %.

Kaakkois-Suomen Elämä omaksi -hanke 2024–2026

- Toiminta-alueena Päijät-Häme, Kymenlaakso ja Etelä-Karjala.
- Kohtaa mut -kahviloita toteutetaan vuoden aikana 3–5 paikkakunnalla 10–15 kappaletta.
- Verkkokahviloita toteutetaan päiväaikaan päivätoiminnan ryhmille ja iltaisin kehitysvammaisille nuorille.
- Osallistutaan pienryhminä muiden Elämä omaksi -hankkeiden tuottamiin koulutuksiin.
- Osallistutaan kokemustoimijakoulutukseen pienryhminä ja toimitaan osana Itä-Suomen kokemustoimijaverkoston.

Viestinnän erityistehtävät

Tavoitteet

- Kehitysvammaisten Tukiliitto on vahva ja asiantunteva yhteiskunnallinen vaikuttaja ja oikeuksien edistäjä, jonka ääni kuuluu julkisessa keskustelussa. Kehitämme ja vahvistamme vaikuttamisviestintää, ja tavoitteemme välittyvät politiikan agendalle.
- YK:n vammaissovituksen merkitys välittyy päättäjille, lainsäätäjille, palveluntuottajille ja suurelle yleisölle. Hyvinvointialueet soveltavat uutta vammaispalvelulakia lain tarkoituksen mukaisella tavalla.
- Yhdistykset ja henkilöjäsenet saavat Tukiliiton painetuista ja sähköisistä viestintävälineistä palveluita ja tukea koskevaa hyödyllistä tietoa, vertaisuutta sekä tietoa liiton valtakunnallisesta ja paikallisesta toiminnasta. He saavat myös välineitä kehitysvammaisen ihmisen ja hänen perheensä oikeuksien puolustamiseen.
- Liiton monikanavainen varainhankinta vahvistuu säännölliseksi ja ennustettavaksi tulonlähteeksi. Samalla viesti Tukiliiton ydintavoitteista vahvistuu myös suurelle yleisölle.

Toiminnan sisältö ja toteutus

Teemme kehitysvammaisten ihmisten ja heidän läheistensä todellisuutta näkyväksi ja puolustamme heidän oikeuksiaan. Tukiliiton työn ja vapaaehtoistoiminnan merkitys välittyy jäsenistölle, potentiaalisille jäsenille ja suurelle yleisölle.

- Reagoimme ajassa nouseviin ilmiöihin ja pidämme esillä kehitysvammaisten ihmisten ja heidän perheidensä elämään liittyviä tärkeimpiä teemoja. Viestimme myös yhteistyössä kentän muiden toimijoiden kanssa mm. yhteisillä kannanotoilla ja kampanjoilla.

- Viestimme monikanavaisesti selkeällä yleiskielellä ja selkokielellä, ja vaalimme tiedon saavutettavuutta.
- Julkaisemme kahta lehteä: yleiskielistä Tukiviestiä verkossa ja selkokielistä Leijaa paperisena.
- Annamme äänen tukea tarvitsevien ihmisten ja heidän läheistensä asiantuntijuudelle. Julkaisemme vertaistarinoita, jotka luovat maantieteellisestä sijainnista riippumatonta yhteisöä.
- Välitämme tietoa palveluista, tuesta ja muuttuvasta lainsäädännöstä.
- Vahvistamme yhdistysten vapaaehtoistoimijoiden roolia viestinnän tekijöinä, ja samalla tiivistämme liiton ja vapaaehtoistoimijoiden viestintäyhteistyötä.
- Tuemme ja edistämme koko järjestön yhteistä toimintakulttuuria, jossa asiantuntijatyöhön ja kaikkeen liiton toimintaan kuuluu viestintää, näkyvää yhteiskunnallista toimintaa ja julkiseen keskusteluun osallistumista.
- Toteutamme ja kehitämme viestintään liittyvää yhteistyötä muiden alan järjestöjen kanssa.
- Toteutamme keräyskampanjoita, rakennamme pitkäjänteisen varainhankinnan mahdollistavan lahjoittajarekisterin sekä pidämme tiiviisti yhteyttä lahjoittajiin ja potentiaalsiin lahjoittajiin.

Suunnitellut resurssit: 2 henkilötyövuotta / viestintä ja 1 henkilötyövuosi / varainhankinta. Rahoitetaan STEA:n yleisavustuksella ja järjestön omalla rahoituksella.

Talous ja muutokset

Talouden näkymät

Liiton toiminta supistuu osittain vuonna 2026. Toiminnan jatkuvuus ja laajuus riippuvat käytännössä suoraan valtionavustuksista ja muista avustuksista, valtionapuviranomaisesta, eduskunnasta ja avustushaussa onnistumisesta. Valtionavustusten tasosta vuonna 2026 ei ole tietoa, sillä näitä linjauksia valmistellaan Sosiaali- ja terveysministeriössä tätä kirjoittaessa. Tukiliiton yleisavusteinen toiminta on ja on ollut pitkään rakenteellisesti alijäämäistä ja sopeutustoimia on tehty useamman vuoden ajan. Lisäksi liitto on vuosittain käyttänyt sijoitustoiminnan pääomaa toiminnan rahoittamiseen. Yleisavustuksen lisäksi Tukiliitolla on useita kohdennettuja STEA-avustuksia, joihin ei toistaiseksi ole kohdistunut samanlaista taloudellista painetta. Yleisavusteinen toiminta on järjestön perustehtävään liittyvää: jäsenyhdistysten tukemista ja jäsenpalvelua, vaikuttamistoimintaa, yhdistyshallintoa, viestintää ja järjestön erilaisten infrastruktuurien ylläpitoa ja kehittämistä.

Samalla kun STEA:n myöntämät valtionavustukset ovat pienentyneet, on rahoitusta haettu ja saatu Euroopan sosiaalirahaston ESR+ -ohjelmasta. Myös omaan muuhun varainhankintaan kuten lahjoitukseen on investoitu ja investoidaan myös vuonna 2026. Tukiliitolla oman rahoituksen kehittäminen voi olla tuottava mahdollisuus. Liitolla on ollut hyvä tappionsietokyky ja kykyä vastata pieniin taloushaasteisiin. Tätä kykyä tulee vahvistaa ja parantaa jatkossakin.

Talouden suunnittelu ja talousarvio 2026

Vuonna 2026 taloutta tasapainotetaan edelleen, erityisesti yleisavusteisen toiminnan osalta. Valtionavustuksia on leikattu vuodelle 2025 ja toimintaa ja muuta varainhankintaa on sopeutettu uuteen avustustasoon. Tasapainottaminen jatkuu myös vuonna 2026. Ratkaisuja säästötoimenpiteistä tehdään, kun STM linjaa avustustoiminnan tulevaisuudesta ja STEA julkaisee tietoa leikkausten kohdistumisesta jatkossa. Varaudutaan myös muiden kuin yleisavusteisen toiminnan leikkauksiin. Tasapainottaminen voi tarkoittaa myös toiminnan supistamista ja uudelleenjärjestämistä.

Omaan varainhankintaan investoidaan voimakkaasti, ja tuottojen odotetaan kehittyvän pidemmällä, 3–5 vuoden aikavälillä. Varainhankinnan järjestelmiä ja toimintatapoja kehitetään ja niihin investoidaan. Liitto pyrkii myymään kiinteistöt, joille sillä ei ole omaa käyttöä ja sijoittamaan vapautuvan pääoman tuottavammin ja joustavammin.

Erillisenä on talousarvio vuodelle 2026. Valtionavustusten haettavat määrät selviävät myöhemmin ja tarkat avustusmäärät vasta vuoden 2026 alussa. Liittohallitus tarkentaa talousarviota syyskuussa 2025 ja tammikuussa 2026.

Kehitysvammaisten
Tukiliitto ry